Research Article / **Araştırma Makalesi**

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant Izzet Baysal University Journal of Faculty of Education

*2026, 26(2), 791 –818. https://dx.doi.org/*10.17240/aibuefd.2026..- 1690624

Covid-19 Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri*

Teachers' Expectations During the COVID-19 Pandemic and the Extent to Which These Expectations Were Met

Lokman GÜRGEN[1], **Hatice YILDIZ**[2]

Geliş Tarihi (*Received*): 03.05.2025 **Kabul Tarihi (*Accepted*):** 16.05.2026 **Yayın Tarihi (*Published*):** 30.06.2026

Öz: Bu çalışmanın amacı, COVID-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin algılarını belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim- öğretim yılında MEB'e bağlı okullarda görev yapan 68 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubu maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılarak belirlenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi ve NVivo 11 paket programı kullanılmıştır. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi sürecinde öğrencilerden beklentileri en çok disiplinli hareket etmeleri en az ise psikolojik beklentiler yönünde olmuştur. Velilerden beklentileri en çok eğitsel destek, en az ise iş birliği ve sağlık kuralları ile ilgili; diğer meslektaşlarından beklentileri en çok iş birliği ve dayanışma, en az ise ekstra performans sergileme yönünde olmuştur. Okul yöneticilerinden beklentileri en çok sağlıkla ilgili ve yönetsel beklentiler en az ise öğrencilere teknik destek sağlama; MEB'den beklentileri en çok teknolojik destek, en az ise program ile ilgili beklentiler şeklinde olmuştur. Kamuoyundan beklentileri en çok etik ve sorumlu davranış; en az ise bilgilendirme yapmaları olmuştur. Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde beklentileri en fazla meslektaşları, en az ise kamuoyu tarafından karşılanmıştır. Araştırma kapsamında özellikle kamuoyunun öğretmenlere ilişkin doğru, güvenilir ve hassas bilgi paylaşımı yapması önerilmektedir.
Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemi Süreci, Öğretmen Beklentileri, Uzaktan Eğitim.

&

Abstract: The study aims to determine teachers' expectations during the COVID-19 pandemic and their perceptions regarding the extent to which these expectations were met. The study was conducted using a qualitative research method and a case study design.The study group consisted of 68 teachers working in schools affiliated with the Ministry of National Education during the 2020-2021 academic year. The study group was determined using maximum variation sampling. A semi-structured interview form created by the researcher was used as the data collection tool. Content analysis and the NVivo 11 software package were used to analyze the data obtained in the study. Teachers' expectations from students during the COVID-19 pandemic were mostly disciplined behavior and least psychological expectations. Their expectations from parents were mostly educational support and least cooperation and health regulations; their expectations from other colleagues were mostly cooperation and solidarity and least extra performance. Their expectations from school administrators were mostly health-related and administrative expectations and least technical support for students; their expectations from the Ministry of National Education were mostly technological support and least program-related expectations. Their expectations from the public were mostly ethical and responsible behavior; The least common expectation was for information to be provided. Teachers' expectations during the COVID-19 pandemic were met most by their colleagues and least by the public. The research specifically recommends that the public share accurate, reliable, and sensitive information regarding teachers.
Keywords: COVID-19 Pandemic, Teacher Expectations, Distance Education.

Atıf/Cite as: Gürgen, L. & Yıldız, H. (2026). Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 791-818. DOI: 10.17240/aibuefd.2026..-1690624.

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuelt

Copyright © Published by Bolu Abant Izzet Baysal University– Bolu

* Bu makale, 26-29 Ekim 2023 tarihleri arasında düzenlenen XVI. International Congress of Educational Research'ta özet bildiri olarak sunulan "Covid 19 Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri" isimli çalışmadan türetilmiştir.

[1] Sorumlu Yazar: Doktora Öğrencisi Lokman Gürgen, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü, lokmangurgen@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4692-0833

[2] Doç. Dr. Hatice Yıldız, Üniversite, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü, yildiz_htc@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-2365-6937

*This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

1. GİRİŞ

31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde bilinmeyen bir nedenle zatürre vakaları artmıştır. 7 Ocak 2020 tarihinde DSÖ Korona ailesine mensup yeni bir virüsün bu hastalıklara yol açtığını açıklayarak bu virüsü "Yeni Tip Koronavirüs (nCoV)" olarak tanımlamıştır. Bu virüs nedeniyle ilk ölüm Çin'de 10 Ocak 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. 12 Ocak 2020 tarihinde ise Çin dışında ilk teyitli vakalar Tayland ve Japonya'da görülmüş, bunun üzerine 5 Şubat 2020 tarihinden itibaren Çin'den Türkiye'ye gelen tüm uçuşlar durdurulmuştur. 11 Mart 2020 tarihinde DSÖ Pandemi ilanında bulunmuş ve Türkiye'de yeni tip koronavirüs vakası da ilk olarak yine aynı tarihte görülmüştür. Bu gelişmelerden sonra 16 Mart 2020 tarihinde Türkiye'de okullar tatil edilmiş, 17 Mart 2020 tarihinde ise koronavirüs kaynaklı ilk ölüm gerçekleşmiştir (TUBA, 2020; WHO, 2020). Çok kısa bir süre içerisinde dünya genelinde vakalarda ve ölüm sayılarında artış gözlenmiştir. Sosyal izolasyonu sağlamak hastalığın yayılmasını azaltmak ve hastanelerdeki yoğunluğun da önüne geçmek için kitlesel olarak yapılan faaliyetlere ara verilmiş ya da iptal edilmiştir. Bu nedenle de dünya genelinde okul kapanmaları devam etmiştir (Giannini ve Lewis, 2020; Dikmen ve Bahçeci, 2020).

Covid-19 salgını nedeniyle ülkeler sınırlarını kapatmak ve insanları karantinaya almak zorunda kalırken bir yandan da dünya çapında yeni bir eğitim sistemi şekillenmiştir. Çocuklar için dijital eğitimi başlatan Türkiye gibi birçok ülke, öğrencilerin evde kalırken eğitime devam etmeleri için uzaktan eğitim sistemini başlatmıştır (Gilani, 2020). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Covid-19 nedeniyle 1,38 milyar çocuğun okula ve kreşlere gidemediğini, grup etkinliklerine, takım sporlarına veya oyun alanlarına erişemediğini tahmin etmiştir. Ebeveynler ve bakıcılar, durumun ne kadar süreceği konusunda hiçbir fikir sahibi olmamakla birlikte çocukları evde meşgul etmeye ve güvende tutmaya çalışmıştır. Düşük gelirli ve kalabalık hanelerde yaşayanlar için bu süreç daha da zor geçmiştir (Cluver ve diğ, 2020, s. 64).

Pandemi nedeniyle yüz yüze eğitim olanakları kısıtlanmış ve birçok eğitim kurumu da uzaktan eğitime geçmek zorunda kalmıştır. Her okul, imkânları ölçüsünde farklı yazılım, uygulama ve web sayfaları kullanarak uzaktan eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmiştir. Uzaktan eğitim, farklı eğitim kademelerindeki öğrenciler ve öğretmenler için farklı avantaj ve dezavantajları da birlikte getirmiştir.

Covid-19 pandemisi ile uzaktan eğitim yani e- öğrenme kavramı tüm dünyada hayati sayılabilecek bir konuma kavuşmuş ve uzaktan eğitim memnuniyet düzeyleri önemli hale gelmiştir (Korucuk, 2020). Önceki yıllarda eğitimde yalnızca bir seçenek olarak yer alan uzaktan eğitim, Covid-19 pandemi sürecinde zorunlu bir şekilde eğitimin her kademesinde kendine yer bulabilmiştir. Başka bir ifadeyle uzaktan eğitim, salgın nedeniyle geleneksel eğitimin yapılamadığı tüm alanlarda tek seçenek olarak uygulanmıştır (Fidan, 2020). Bu anlamda uzaktan eğitim, bugüne kadar daha çok yüz yüze eğitimin bir tamamlayıcısı ya da yüz yüze eğitime bir alternatif olarak görülmüştür. Ancak Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitimden başka bir alternatif olmadığı belirtilmiştir (Türker ve Dündar, 2020). Uzaktan eğitim, öğretmenle öğrencinin fiziksel olarak birbirinden uzakta olduğu bir eğitim biçimidir (Adıyaman, 2002). Uzaktan eğitim yoluyla öğrenci ve öğretmen arasında mekândan bağımsız olarak iletişim kurulabilmektedir (Moore ve Anderson, 2003). Öğrenci merkezli olan uzaktan öğrenmede öğrenciye büyük sorumluluklar düşmektedir. Uzaktan eğitim öğrencilere uygun ortam ve zamanda öğretim etkinlikleri sunmayı amaçlar (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2003). Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrencinin çalışmaya başlaması, çalışmayı sürdürmesi ve tamamlaması; çalışma şartlarına, sağlığına, aile ortamına, istediği zaman diliminde çalışmasına bağlıdır (Kaya, 2002, s. 17).

Türkiye'de Covid-19 Pandemi sürecinde okullar ilk kez 16 -30 Mart 2020 tarihleri arasında tatil edilmiştir. Uzaktan eğitim faaliyetleri ilk olarak Millî Eğitim Bakanlığı'nın TRT bünyesinde açtığı TRT EBA ilkokul, ortaokul, lise olmak üzere üç televizyon kanalı ile başlamıştır. 23 Mart 2020 tarihinde TRT EBA üzerinden başlayan uzaktan eğitim faaliyeti dünyada ilk kez ulusal ölçekte özel olarak hazırlanan televizyon yayını olma özelliğini göstermiştir (MEB, 2020a). EBA (Eğitim Bilişim Ağı), öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanabilecekleri eğitim araçları ile birlikte, eğitsel içeriklerin de yer aldığı bir sistemdir. EBA sisteminde,

yazı, ses ve resim niteliğindeki kaynaklarla birlikte video anlatımı biçimindeki kaynaklar da bulunmaktadır. EBA sistemi, kullanıcılara dosya yükleme ve dijital alan sağlama, yarışmalar yapma, farklı seviyelere göre dersler ayarlama, duyurular ve paylaşımlar yapma gibi imkanlar sağlamaktadır (Aktay ve Keskin, 2016, s. 28).

Uzaktan eğitim kapsamında TRT EBA ile eş güdümlü olarak 30 Mart 2020 tarihinde 8. ve 12. sınıflar için EBA platformu üzerinde canlı sınıflar oluşturularak canlı derslere başlanmıştır (MEB, 2020b). 29 Nisan 2020 tarihinde okulların tatil süresi 31 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatıldığı kararı alınarak eğitimin uzaktan eğitim ile sürdürüleceği açıklanmıştır (Kasap, 2020).

Milyonlarca öğrencinin zorunlu olarak evde kalmış olması eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan verilmesini hızlandırmıştır. Bu süreçte daha önce kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), önemli bir işlevi yerine getirmiştir (Demir ve Özdaş, 2020, s. 275). Türkiye'de uzaktan eğitimin önemli bir unsuru olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA), her sınıf seviyesine uygun, güvenilir, dersin hedef ve içeriğine uygun olan e-içeriklerinin bulunduğu sosyal bir eğitim platformudur (Eğitim Bilişim Ağı [EBA], 2020). EBA internet sayfası, 23 Mart 2020 ile 18 Haziran 2021 tarihleri arasında 23.769.308.322 kez ziyaret edilmiş, EBA TV İlkokul, EBA TV Ortaokul ve EBA TV Lise kanallarından toplam 18.377 saat yayın yapılmıştır. Bununla birlikte 2020- 2021 eğitim öğretim yılında 19 Haziran tarihine kadar okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise seviyelerinde toplam 287.183.328 canlı ders gerçekleştirilmiştir. Covid-19 pandemi sürecinde 12.873.739 öğrenci ve 1.005.980 öğretmen EBA'yı aktif olarak kullanmıştır. (MEB, 2021). Öğretmen, dersinin gereğince belli araç ve gereçlerden yararlanmaktadır. Uygun araç ve gerecin kullanılması, eğitimde verimliliği artırıcı özelliğe sahiptir. Bu nedenle öğretmenler eğitim teknolojisinden yararlanabilmelidir (Ertürk, 2017, s.109). Özellikle yüz yüze eğitim imkânlarının kısıtlandığı durumlarda eğitimde teknoloji kullanımında öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Covid-19 pandemi döneminde uzaktan eğitime geçilmesi nedeniyle eğitim sürecinde önemli kolaylıklar ve avantajlar sağlanırken bununla beraber birçok sorun da beraberinde gelmiştir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinde gerekli alt yapı, katılım, planlama, haberleşme, belirsizlik ve EBA uygulaması ile ilgili sorunlar ortaya çıkmıştır (Demir ve Özdaş, 2020, s. 289). Zoom vb. uygulamalara hızlı geçiş yapılması öğretim programlarını olumsuz etkilemiş, teknolojik olarak yeterli donanıma sahip olmayan eğitimciler sürece uyum sağlamakta oldukça zorlanmış, ekran ve mikrofon aracılığıyla yapılmaya çalışılan sınıf yönetimi öğretmenleri zor durumda bırakmıştır (Iwai, 2020). Öğretmenler bu süreçte sınıf ortamında öğretmenlik yapamadıkları için kaygılanmış ve bunu öğrencilerde bilgi eksikliği oluşması, mutsuzluk, uzaktan eğitimde kendini yetersiz hissetme ve öğrenciye ulaşamama gibi nedenlerle ifade etmişlerdir (Bakioğlu ve Çevik, 2020). Öğretmenler bu dönemde öğrencilerle yüz yüze bir araya gelemedikleri için, öğrencileriyle etkileşimleri azalmış, bu nedenle öğrenci ile yapılacak etkinliklerde, öğrencilerini değerlendirmede, öğrencilerden dönüt almada sorunlar yaşanmıştır (Metin, Gürbey ve Çevik, 2021; Demir ve Özdaş, 2020, s. 276). Ayrıca öğretmenlerin öğrenci ile etkileşiminin azalması ile kalıcı öğrenme sağlanması da zorlaşmıştır (Sıgın, 2020). Bununla birlikte bu süreçte öğretmenler bazı öğrencilerle haberleşememiş ve bu öğrencilere ulaşamamıştır (Demir ve Özdaş, 2020, s. 276).

Uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiğine yönelik olarak bilimsel araştırma verileri dikkate alınarak uygulamalarının etkililiği, uygulamada karşılaşılan sorunlar, öğrenci, öğretmen, veli ve toplumun ilgisi belirlenerek gelecek uygulamalara dönük tedbirler alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Can, 2020, s. 43). Eğitim, içinde birbirinden farklı değişkenlerin ve paydaşların bulunduğu karmaşık bir süreçtir. Bu paydaşların başında öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, veliler ve yardımcı personel gelmektedir. Öğretmenler eğitim sürecinin öncelikli kavramları olan öğrenme, öğrenci ihtiyaçları ve ilgileri, etkili içerik, yöntem ve materyal konusunda engin bilgiye sahip olup diğer paydaşlarla en fazla etkileşim içinde bulunanlardır. Bu nedenle eğitim sürecinde olumlu ve olumsuz durumları gözlemleyebilecek en önemli kişiler öğretmenlerdir. Etkili bir eğitim sürecinin geliştirilebilmesi öğretmenlerin bilişsel ve duyuşsal olmak üzere her yönden hazır olması ile doğrudan ilgilidir (Ornstein ve Hunkins, 2016, s. 33; Yıldız, 2020).

Öğretmenlerin hazır olma durumları eğitim süreci ile ilgili bazı beklentilerinin ve ihtiyaçlarının karşılanmasıyla sağlanabilir. Yüz yüze eğitim döneminde de var olan bu durum uzaktan eğitime geçilmesiyle daha da önem kazanmıştır. Çünkü doğası gereği uzaktan eğitim, yüz yüze eğitime oranla daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu karmaşık yapı içerisinde öğretmen beklentileri de muhakkak önemli bir yere sahiptir.

Beklenti kavramı, bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Tanımda yer alan "belli şartlar ve durumlar" kavramını pandemi sürecindeki eğitim şartları olarak ele almak gerekmektedir. Öğretmen beklentisi kavramı Good ve Brophy'ye (2000, s. 74) göre öğretmenlerin öğrencileri ile ilgili algı ve inançlarına dayanarak onların gelecekteki davranış ve akademik başarılarının neler olabileceğini tahmin etmektir.

Öğretmenlerin beklentileri yalnızca bireysel değil, aynı zamanda örgütsel ve toplumsal düzeyde de değerlendirilmelidir. Rosenthal ve Jacobson'un (1968) ileri sürdüğü Pygmalion etkisi, öğretmen beklentilerinin öğrencilerin performanslarını doğrudan etkileyebileceğini göstermektedir. Benzer şekilde Jussim, Robustelli & Cain (2009), öğretmen beklentilerinin öğrencilerde öz-yeterlik, motivasyon ve akademik başarıyı belirlemede kritik rol oynadığını vurgulamıştır. Öğretmen beklentilerini anlamada Vroom'un Beklenti Kuramı (1964) da önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu kurama göre bireylerin davranışları, çaba–performans–sonuç ilişkisine yönelik beklentilerinden etkilenir. Öğretmenlerin pandemi döneminde öğrencilerden, velilerden ve kurumlardan beklentileri, onların mesleki doyumlarını, öğretim motivasyonlarını ve sürece uyumlarını doğrudan etkilemiştir.

Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenler kilit rol oynamıştır. Kısa zamanda uzaktan eğitime uyum sağlayan öğretmenler hem öğrencileri hem velileri hem de meslektaşlarını desteklemeye başlamıştır. Bu nedenle uzaktan eğitim sürecinde, öğretmenler önemli bir rol üstlenmiştir (Demir ve Özdaş, 2020, s. 276). Dolayısıyla bu sürecin merkezinde yer alan, süreci en yakından takip eden öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecine ilişkin beklentilerinin ve bu beklentilerinin karşılanma düzeylerinin ortaya konulması, gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin doğru şekilde yönlendirilerek etkili bir şekilde uygulanmasına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı Covid-19 pandemi süreci özelinde öğretmenlerin beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin algılarını belirleyerek hem Covid-19 pandemisi hem de olası başka pandemilerde yapılması ve dikkat edilmesi gerekenlerin ortaya konulmasıdır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin öğrencilerden beklentileri nelerdir?
2. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin öğrencilerden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin velilerden beklentileri nelerdir?
4. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin velilerden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin meslektaşlarından beklentileri nelerdir?
6. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin meslektaşlarından beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?
7. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin okul yöneticilerinden beklentileri nelerdir?
8. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin okul yöneticilerinden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?

9. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığından beklentileri nelerdir?
10. Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığından beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?
11. Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan (haber bültenleri, sosyal medya araçları vs. aracılığı ile) beklentileri nelerdir?
12. Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan (haber bültenleri, sosyal medya araçları vs. aracılığı ile) beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın önemi

Covid-19 pandemi süreci her kurumun işleyişinde bazı zorluklara ve değişikliklere neden olmuştur. Bu kurumlardan biri de eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumlarında görev yapan ve eğitim programlarının birinci derecede uygulayıcısı olan öğretmenler Covid-19 pandemi döneminde, eğitim öğretimin verimli ve kaliteli bir şekilde yürütülmesi için bazı beklentilere sahip olmuşlardır. Bu beklentiler ile beklentilerin karşılanma düzeylerinin ortaya konulması özellikle uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretim faaliyetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi için önemlidir. Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamasında en önemli aktör öğretmenler olmuştur. Uygulama esnasında ortaya çıkan sorunları yaşayan, tespit eden, çözmeye çalışan öğretmenler uygulamanın başarılı şeklide yürütülmesinde de en önemli rolü üstlenmiştir. Bu nedenle bu süreçte öğretmenlerin beklentilerinin ve bu beklentilerin karşılanma düzeyinin bilinmesi uygulanan programın başarıya ulaşmasında oldukça önemlidir. Öğretmenlerin beklentilerinin ve bu beklentilerinin karşılanma düzeylerinin öğrenciler, veliler, meslektaşları, okul yönetimi, MEB ve kamuoyu tarafından bilinmesi ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli düzenleme, düzeltme ve öz eleştiri yapılarak uygulamanın iyileştirilmesi anlamında oldukça önem arz etmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel yöntemler bir süreç ya da deneyime yönelik ayrıntılı bir anlayışa ihtiyaç duyulduğunda veya bir konunun karakteristik özelliklerini belirlemek için daha fazla bilgi gerektiğinde tercih edilir (Bazeley ve Jackson, 2019, s. 2). Nitel araştırmacılar, insanların deneyimlerini nasıl yorumladıklarıyla, dünyalarını nasıl inşa ettikleriyle ve deneyimlerine ne anlam yükledikleriyle ilgilenirler (Merriam, 2009, s.5). Durum çalışmasında "nasıl" ve "niçin" soruları temel alınarak araştırmacının kontrol edemediği bir olgu veya olayın derinliğine incelemesi yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 277). Bu araştırmada da ele alınan sorunlar “nasıl” ve “neden” soruları bağlamında ele alınmıştır.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye’nin İç Anadolu Bölgesi’nde yer alan bir ilde MEB’e bağlı örgün eğitim kurumlarında görev yapan 68 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemesindeki amaç, göreli küçük bir örneklem oluşturarak probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum düzeyde yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 108). Çalışma grubunu oluşturan 68 öğretmenin 40’ı erkek, 28’i ise kadın olmak üzere 26’sı ilkokul, 21’i ortaokul ve yine 21’i de lisede görev yapmaktadır.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Araştırma kapsamında gerekli verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu oluşturulurken kapsamlı bir şekilde alan

taraması yapılmıştır. Gerekli alan taramasından sonra araştırmanın amacıyla ilişkili 30 soruluk bir soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra bu soru havuzu uzman görüşüne sunulup içerisinden araştırmanın amacına en çok hizmet edeceği düşünülen 12 soru seçilmiştir. Oluşturulan görüşme formu eğitim programları ve öğretimi alanında uzman bir öğretim üyesine sunularak uzman görüşü alınmıştır. Katılımcılarla telefonda bireysel görüşme yapılmış ayrıca Google form aracılığıyla katılımcıların yazılı görüşleri toplanmıştır.

2.3.1. Görüşme formu

Araştırma kapsamında öğretmenlere sunulan görüşme formunda öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden, velilerden, meslektaşlarından, okul yöneticilerinden, Millî Eğitim Bakanlığından, kamuoyundan beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin sorular sorulmuştur. Görüşme formunda yer alan 12 tane açık uçlu sorunun dışında maksimum çeşitliliğe ulaşılıp ulaşılmadığını görmek amacıyla araştırmaya katılan öğretmenlere yaş, cinsiyet, branş, kıdem yılı, okuttuğu sınıflar ve görev yaptığı okulun sosyo-ekonomik düzeyleri sorulmuştur. Araştırma verileri 2021 yılında bir aylık süre içerisinde Google form üzerinden online olarak toplanmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Bu araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmış ve analiz sürecinde NVivo 11 paket programından yararlanılmıştır. İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227). NVivo, araştırmacılar tarafından geliştirilen, veriyi yönetmek için kullanılan zamandan tasarruf edilmesini ve verinin anlamı üzerine yoğun bir şekilde odaklanmayı sağlayan bir paket programdır. NVivo 11, bilgisayarın kaydetme, gruplandırma, eşleştirme ve bağlantı yapma kapasitesi kullanılarak verinin toplandığı bağlama erişimini kaybetmeden araştırma sorularını cevaplamaya yardımcı olmak için kullanılır (Bazeley & Jackson, 2019, s. 2).

Bu nedenle veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış öğretmen görüşme formu NVivo 11 programı aracılığıyla analiz edilirken öncelikle katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar kodlanarak temalara ayrılmıştır. Daha sonra bu temalardan yola çıkılarak kendi içinde anlamsal bağlantılar kurularak alt temalar oluşturulmuştur. Son olarak ise anlamsal bağlantıların somut bir şekilde ortaya konularak yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla analiz kapsamında belirlenen tema ve alt temalar Nvivo programı aracılığıyla her bir araştırma soru için ayrı ayrı haritalar oluşturularak sunulmuştur. Sunulan haritalar üzerinden anlamsal bağlantılar ortaya konularak yorumlanmıştır.

2.5. İnandırıcılık ve Tutarlılık Analizi

Araştırmada geçerlilik çalışmaları kapsamında inandırıcılığı (iç geçerlik) sağlamak için veri toplama aracı uygulanmadan önce uzman görüşüne başvurulmuş uzman incelemesi yapılmıştır. Araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleme tipi kullanılarak farklı özelliklere sahip öğretmenler araştırmaya dâhil edilerek çeşitleme yapılmıştır. Araştırmada aktarılabilirliği (dış geçerlik) sağlamak için amaçlı örnekleme kullanılmış ve ayrıntılı betimleme yapılmıştır. Bu nedenle katılımcı görüşleri yorum katılmadan okuyucuya aktarılmış ve veriler ayrıntılı bir şekilde raporlanmıştır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında tutarlılığı (iç güvenirliği) sağlamak için katılımcı görüşlerinden elde edilen veriler farklı zamanlarda iki ayrı araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış sonra araştırmacılar bir araya gelerek ortak kodlar belirlenmiştir. Böylece kodlayıcı güvenirliği sağlanarak tutarlılık incelemesi yapılmıştır. Araştırmada teyit edilebilirliği (dış güvenirlik) sağlamak için araştırmada kullanılan yöntem, veri kaynağı bireyler hakkında gerekli bilgiler, veri toplama süreci ve analizi açıkça belirtilmiş ve teyit incelemesi yapılmıştır.

2.6. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği

Etik değerlendirme kararının tarihi: 30.12.2020

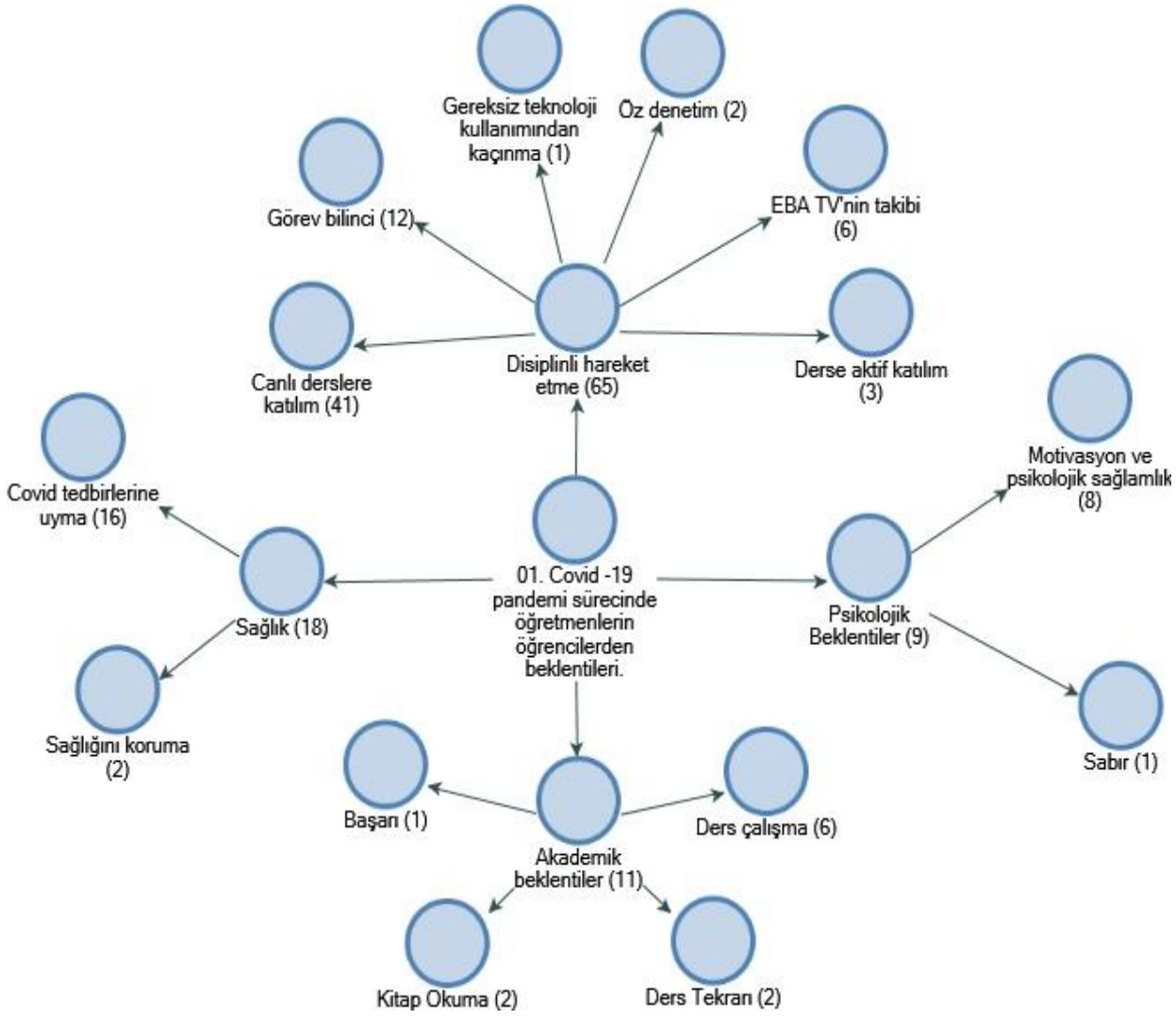
Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-60263016-050.06.04-49256

3. BULGULAR

Bu bölümde Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin beklentilerine ilişkin elde edilen bulgular ve ilgili katılımcı ifadeleri yer almaktadır.

1. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Öğrencilerden Beklentilerine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentileriniz nelerdir?" sorusu sorularak beklentilerine ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentilerine ilişkin görüşleri*

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentileri en çok *"disiplinli hareket etme (65)"*, sonra *"sağlık (18)"*, daha sonra *"akademik beklentiler (11)"*, son olarak da *"psikolojik beklentiler (9)"* olduğu görülmektedir.

"Disiplinli hareket etme" ile ilgili beklentilerin canlı derslere katılım (41), görev bilinci (12), EBA TV'nin takibi (6), derse aktif katılım (3), öz denetim (2) ve gereksiz teknoloji kullanımından kaçınma (1); *"sağlık"* ile ilgili beklentilerin Covid-19 pandemi tedbirlerine uyma (16), sağlığını koruma (2); *"akademik beklentiler"* in ders çalışma (6), kitap Okuma (2), ders tekrarı (2), ve başarı (1); *"psikolojik beklentiler"* in ise sabır (1), motivasyon ve psikolojik sağlamlık (8) şeklinde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentilerine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Psikolojik sağlamlıklarını koruyabilmeleri, görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri, Covid-19 pandemisi ile ilgili uyulması gereken tedbirlere eksiksiz bir şekilde uymaları." (Ö7- K)

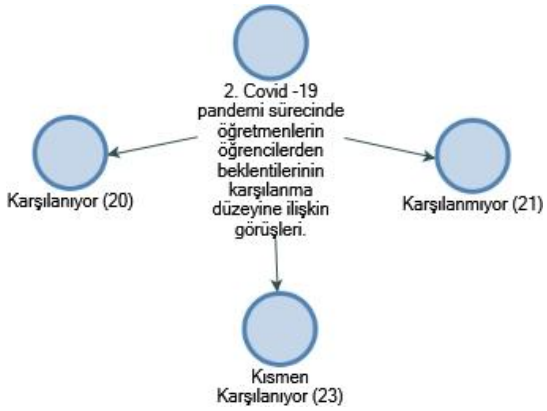
"Canlı derslere katılmaları, ödevlerini yapmaları ve motivasyonlarını yüksek tutabilmeleri." (Ö25- E)

"Uzaktan eğitime katılmaları." (Ö40-K)

"Günlük öğrendikleri konuları tekrar etmeleri." (Ö51-E)

2. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Öğrencilerden Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentilerinizin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorularak buna ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. *Öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri*

Şekil 2 incelendiğinde öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentilerinin çoğunlukla *"kısmen karşılanıyor (23)"* şeklinde ve *"karşılanmıyor (21)"* diyenlerin *"karşılanıyor (20)"* diyenlerden fazla olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerini gösteren bazı katılımcı ifadeleri aşağıdaki gibidir:

"Genel olarak sağlıyorlar." (Ö1-K)

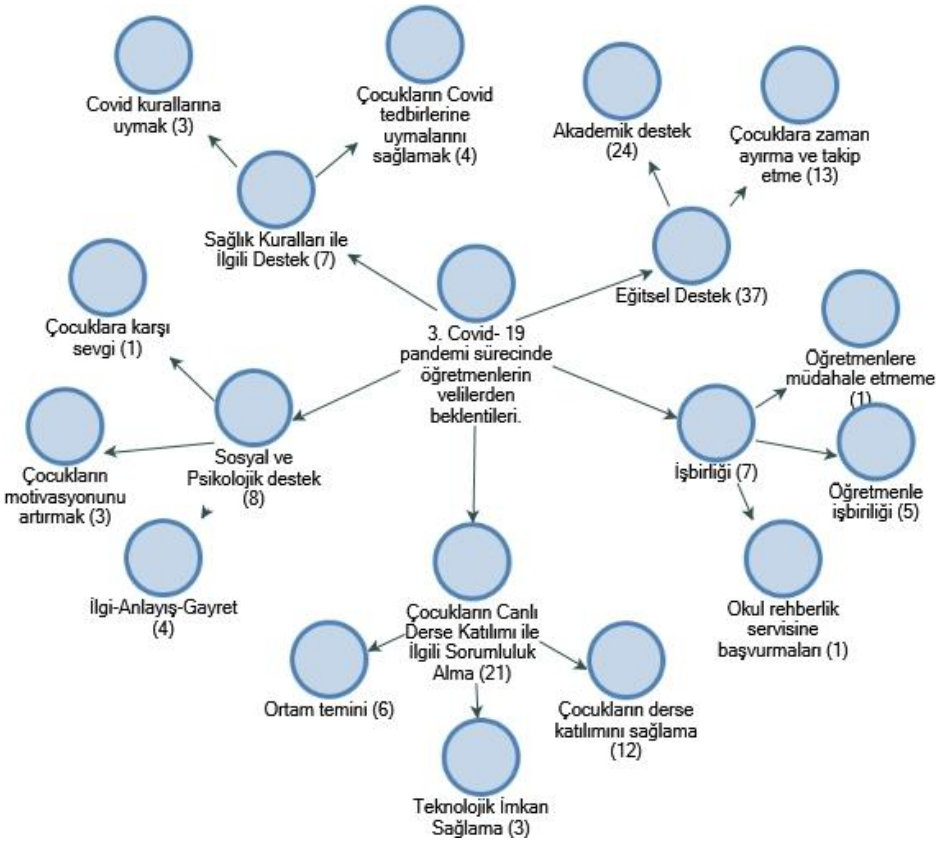
"Orta üzeri diyebilirim." (Ö9-E)

"Olumlu değil." (Ö36-K)

"Minimum düzeyde." (Ö58-E)

3. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Velilerden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentileriniz nelerdir?" sorusu sorularak beklentilerine ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentilerine ilişkin görüşleri*

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentilerinin en çok *"eğitsel destek (37)"*, sonra *"çocukların canlı derse katılımı ile ilgili sorumluluk alma (21)"*, sonra *"sosyal ve psikolojik destek (8)"*, daha sonra *"sağlık kuralları ile ilgili destek (7)"*, son olarak da *"iş birliği (7)"* olduğu görülmektedir.

"Eğitsel destek" ile ilgili beklentilerin çocuklara zaman ayırma ve onları takip etme (13) ve akademik destek (24); *"çocukların canlı derse katılımı ile ilgili sorumluluk alma (21)"* ile ilgili beklentilerin teknolojik imkân sağlama (3), ortam temini (6), çocukların derse katılımını sağlama (12); "sağlık kuralları ile ilgili destek (7); *"sosyal ve psikolojik destek (8)"* ile ilgili beklentilerin ilgi-anlayış-gayret (4), çocukların motivasyonunu artırmak (3, çocuklara karşı sevgi (1); *"sağlık kuralları ile ilgili destek"* beklentilerinin çocukların Covid-19 pandemi tedbirlerine uymalarını sağlamak (4) ve Covid-19 pandemi kurallarına uymak (3); *"iş birliği"* ile ilgili beklentilerin öğretmenle iş birliği (5), öğretmenlere müdahale etmeme (1) ve okul rehberlik servisine başvurmaları (1) yönünde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentilerine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"*Çocuklarının canlı derse katılımlarını sağlamaları."* (Ö15-K)

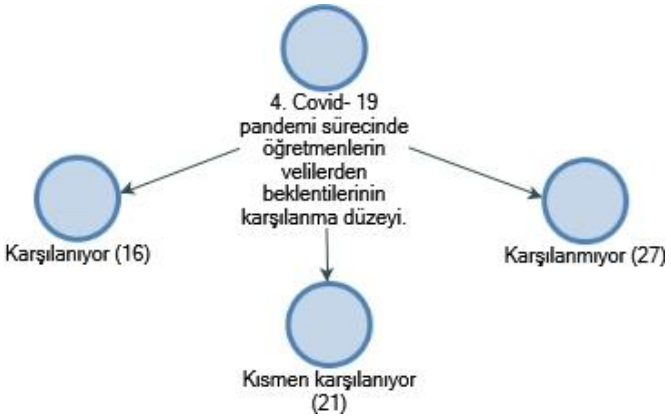
"*Çocuklarını yük olarak görmesinler. Teknolojik ihtiyaçlarını karşılasınlar. Öğretmenlere öğretmenliği öğretmeye kalkmasınlar."* (Ö28-E)

"Öğrencileri kontrol etmede bizlerle iş birliği yapmaları." (Ö49-E)

"Öğrenciye gerekli ortamı imkânı sağlamalıdır. Teknolojik anlamda destek olmalarıdır." (Ö64-E)

4. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Velilerden Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentileriniz beklentilerinizin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorularak buna ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri*

Şekil 4. incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentilerinin çoğunlukla *"karşılanmadığı (27)"* ve *"kısmen karşılandığı (21)"* çok azının ise *"karşılandığı (16)"* söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Beklentilere yakın." (Ö24-K)

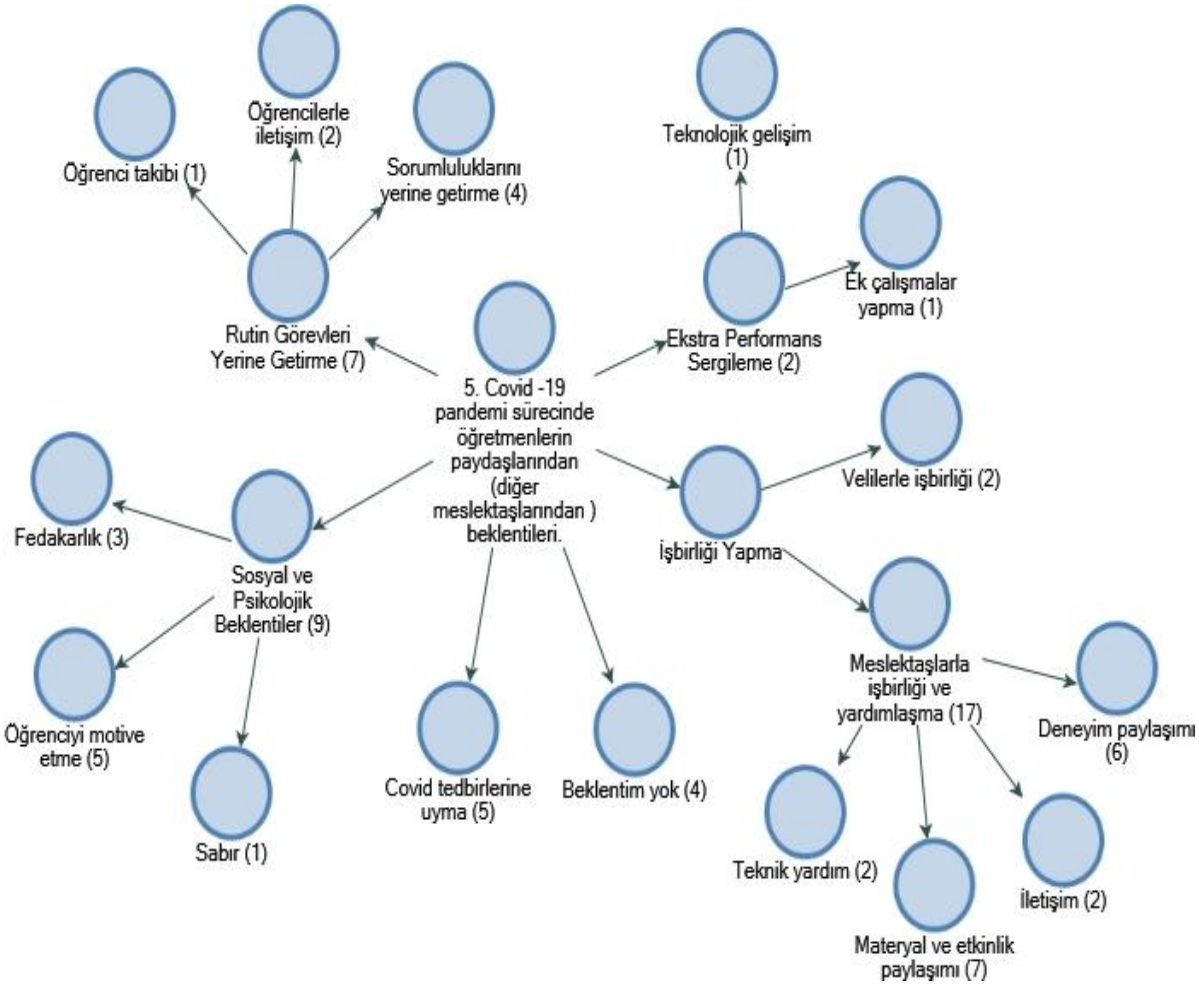
"Çoğunluğu karşılıyor." (Ö35- E)

"Hedeflenenin altında." (Ö52-K)

"Yeterli değil." (Ö68-E)

5. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Meslektaşlarından Beklentilerine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde meslektaşlarınızdan beklentileriniz nelerdir?" sorusu sorularak beklentilerine ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde diğer meslektaşlarından beklentilerine ilişkin görüşleri*

Şekil 5. incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde paydaşlarından beklentilerinin daha çok *"iş birliği yapma (19)"*, sonra *"sosyal psikolojik beklentiler (9)"*, daha sonra *"rutin görevleri yerine getirme (7)"* son olarak da *"Covid-19 pandemi tedbirlerini yerine getirme (5)"* ve *"ekstra performans (2)"* olduğu görülmektedir.

"İş birliği yapma" ile ilgili beklentilerin "meslektaşlarla iş birliği ve yardımlaşma (17)" ve "velilerle iş birliği (2)"; *"sosyal ve psikolojik beklentiler"* in "öğrenciyi motive etme (5)", "fedakârlık (3)" ve "sabır (1); *"rutin görevleri yerine getirme"* ile ilgili beklentilerin "sorumluluklarını yerine getirme (4), "öğrencilerle iletişim (2)" ve "öğrenci takibi (1)"; *"ekstra performans sergileme ile ilgili beklentiler"* in "ek çalışmalar yapma (1)" ve "teknolojik gelişim (1)" şeklinde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde diğer meslektaşlarından beklentilerine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir.

"Paylaşımcı ve işbirlikçi olmaları." (Ö4-K)

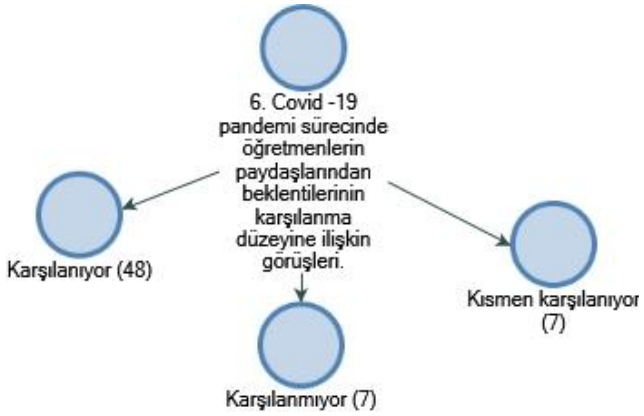
"Bilgi alış-verişi ve zümreler bazında yardımlaşmalarımız olmuştur." (Ö5-E)

"Her arkadaşımın üzerine düşen görevi layıkıyla yapmasıdır." (Ö22-E)

"Özverili olmaları." (Ö66-K)

6. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Meslektaşlarından Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde meslektaşlarınızdan beklentilerinizin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorularak buna ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 6'da verilmiştir.

Şekil 6. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde diğer meslektaşlarından beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri*

Şekil 6. incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde paydaşlarından beklentilerinin çoğunlukla*" karşılandığı (48)"*, çok azının *"kısmen karşılandığı (7)"* ve *"karşılanmadığı (7)"* söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde diğer meslektaşlarından beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Beklentim karşılandı." (Ö10-K)

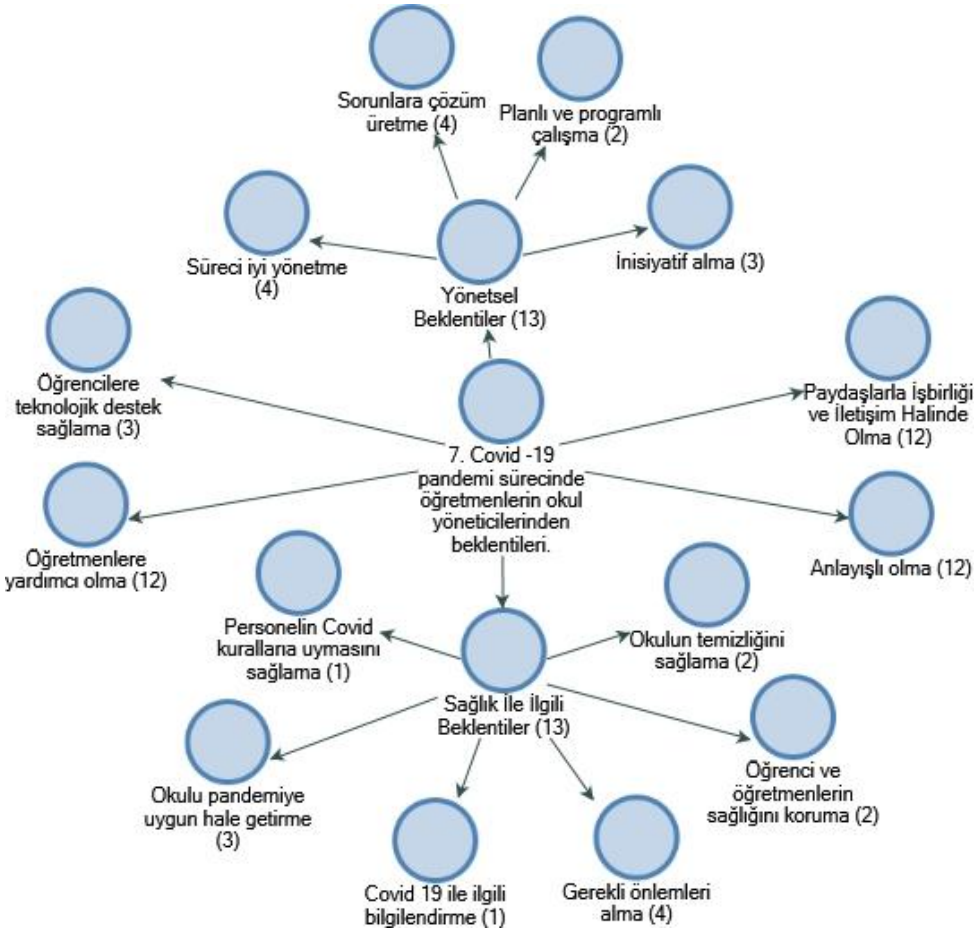
"Orta seviyede uyuluyor." (Ö13-E)

"Yeterli seviyede yapıldığını düşünüyorum." (Ö42-K)

"Üst düzeyde." (Ö61-E)

7. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinden Beklentilerine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentileriniz nelerdir?" sorusu sorularak beklentilerine ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentiler*

Şekil 7. incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentilerinin daha çok *"yönetsel beceriler (13)"* ile *"sağlıkla ilgili beklentiler (13)"*, sonra *"paydaşlarla iş birliği ve iletişim halinde olma (12)"*, *"öğretmenlere yardımcı olma (12)"* ve *"anlayışlı olma (12)"*, daha sonra *"öğrencilere teknolojik destek sağlama (3)"* olduğu görülmektedir.

"Yönetsel beceriler" le ilgili beklentilerin "sorunlara çözüm üretme (4)", "süreci iyi yönetme (4)", "inisiyatif alma (3)" ile "planlı ve programlı çalışma (2)"; *"sağlıkla ilgili"* beklentilerin "gerekli önlemleri alma (4)", "okulu pandemiye uygun hale getirme (3)", "öğrenci ve personellerin sağlığını koruma (2)", "okulun temizliğini sağlama (2)", "personelin Covid-19 kurallarına uymalarını sağlama (1)" ve "Covid-19 pandemisi ile ilgili bilgilendirme yapma" şeklinde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentilerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

Covid-19 Pandemi sürecinde bazı öğretmenlerin okul yöneticilerinden beklentilerini gösteren ifadeleri aşağıdaki gibidir:

"Süreçte yaşanabilecek aksaklıklara çözüm üretebilmeleri, planlama ya da uygulamada inisiyatif alabilmeleri." (Ö6-K)

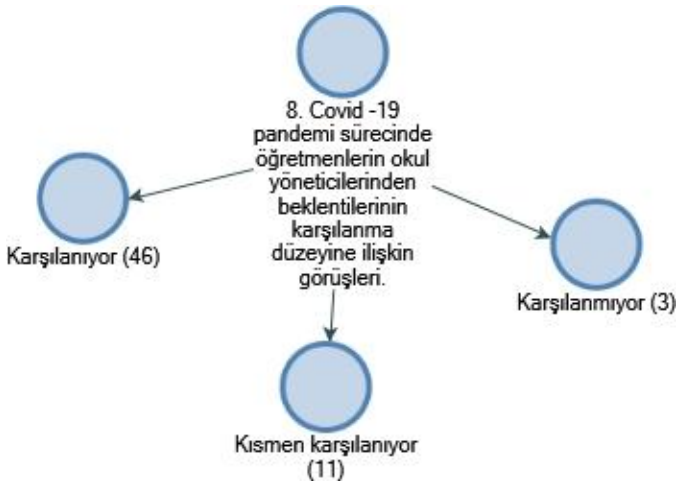
"Okullarını pandemi koşullarına uygun şekilde hazırlamak." (Ö17-E)

"Okul yöneticileri yargılayıcı tutum takınmamalı yıkıcı değil yapıcı olmalıdır." (Ö33-K)

"Öğrenci, veli, öğretmen iletişimini güçlendirmesi." (Ö62-K)

8. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Okul Yöneticilerinden Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentilerinizin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorularak buna ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri*

Şekil 8 incelendiğinde öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentilerinin çoğunlukla *"karşılandığı (48)"*, çok azının *"karşılanmadığı (3)"* ve bir kısmının da *"kısmen karşılandığı (11)"* söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Evet, karşılanıyor." (Ö14-K)

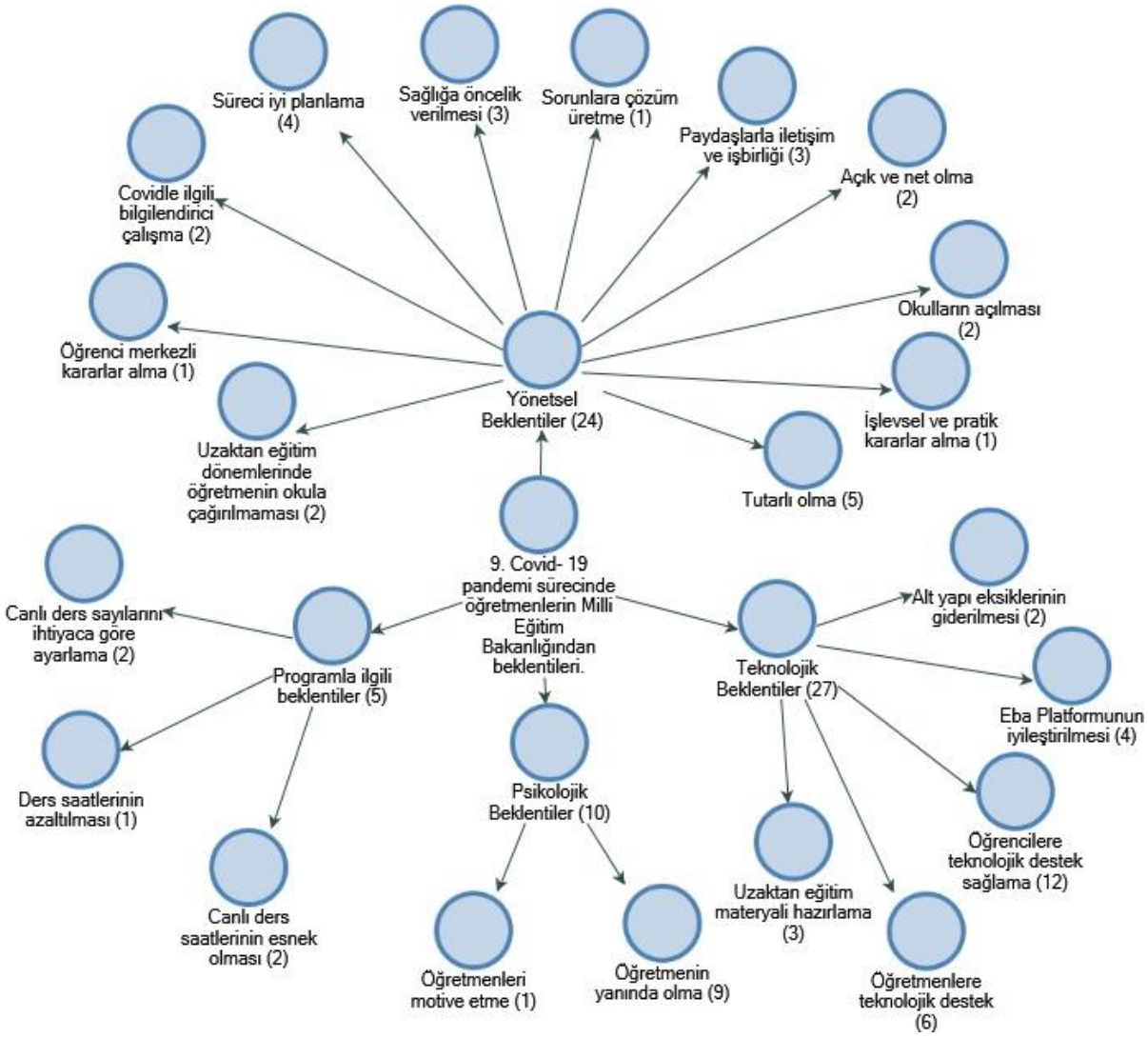
"Olumlu değil." (Ö20-E)

"Olumlu dönüt aldık." (Ö46-K)

"Çok iyi." (Ö50-E)

9. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından Beklentilerine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından beklentileriniz nelerdir?" sorusu sorularak beklentilerine ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde millî eğitim bakanlığından beklentilerine ilişkin görüşleri*

Şekil 9 incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından beklentilerinin büyük çoğunlukla *"teknolojik beklentiler (27)"* sonra *"yönetsel beklentiler (24)"*, ondan sonra *"psikolojik beklentiler (10)"*, son olarak da *"programla ilgili beklentiler (5)"* şeklinde olduğu görülmektedir.

"Teknolojik beklentiler" in "öğrencilere teknolojik destek sağlama (12)", "öğretmenlere teknolojik destek sağlama (6)", "EBA platformunun iyileştirilmesi (4)", "uzaktan eğitim materyali hazırlama (3)" ve "altyapı eksiklerinin giderilmesi (2)"; *"yönetsel beklentiler"* in "tutarlı olma (5)", "süreci iyi planlama (4)", "sağlığa öncelik verilmesi (3)", "açık ve net olma (2)", "Covid-19 pandemisi ile ilgili bilgilendirici çalışma (2)", "okulların açılması (2)", "işlevsel ve pratik karar alma (1)", "öğrenci merkezli karar alma (1)" ve "sorunlara çözüm üretme (1); *"programla ilgili beklentiler"* in canlı ders saatlerinin esnek olması (2)", "canlı ders sayılarının ihtiyaca göre ayarlanması (2)" ve "ders saatlerinin azaltılması (1)"; *"psikolojik beklentiler"* in "öğretmenlerin yanında olma (9)" ve "öğretmenleri motive etme (1)" şeklinde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından beklentilerine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

"Açık ve net olmalarını beklerim." (Ö8-K)

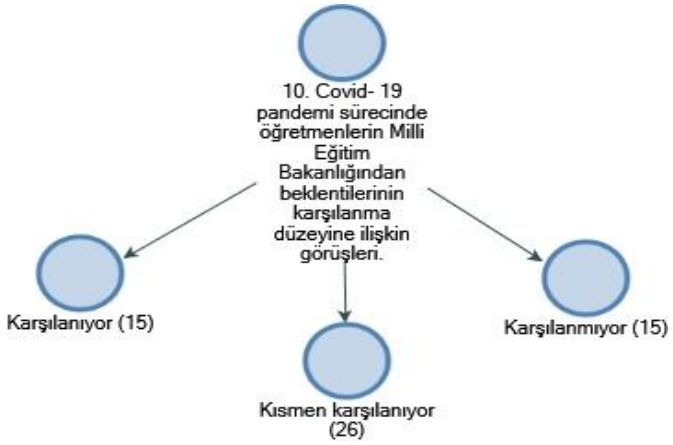
"EBA ve benzeri platformların alt yapıları güçlendirilerek daha uygun saatlerde ders yapılmasına olanak sağlanmalı." (Ö29-E)

"Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmen odaklı hareket edilmeli." (Ö34-K)

"Bu süreçte madden ve manen yanımızda olmaları." (Ö54-E)

10. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından beklentilerinizin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorularak buna ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 10'da verilmiştir.

Şekil 10. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde millî eğitim bakanlığından beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri*

Şekil 10 incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından beklentilerinin çoğunlukla *"kısmen karşılandığı (26)"*, bazen *"karşılandığı (15)"*, bazen de hiç *"karşılanmadığı (15)"* söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde millî eğitim bakanlığından beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Büyük ölçüde karşılandığını düşünüyorum." (Ö18-K)

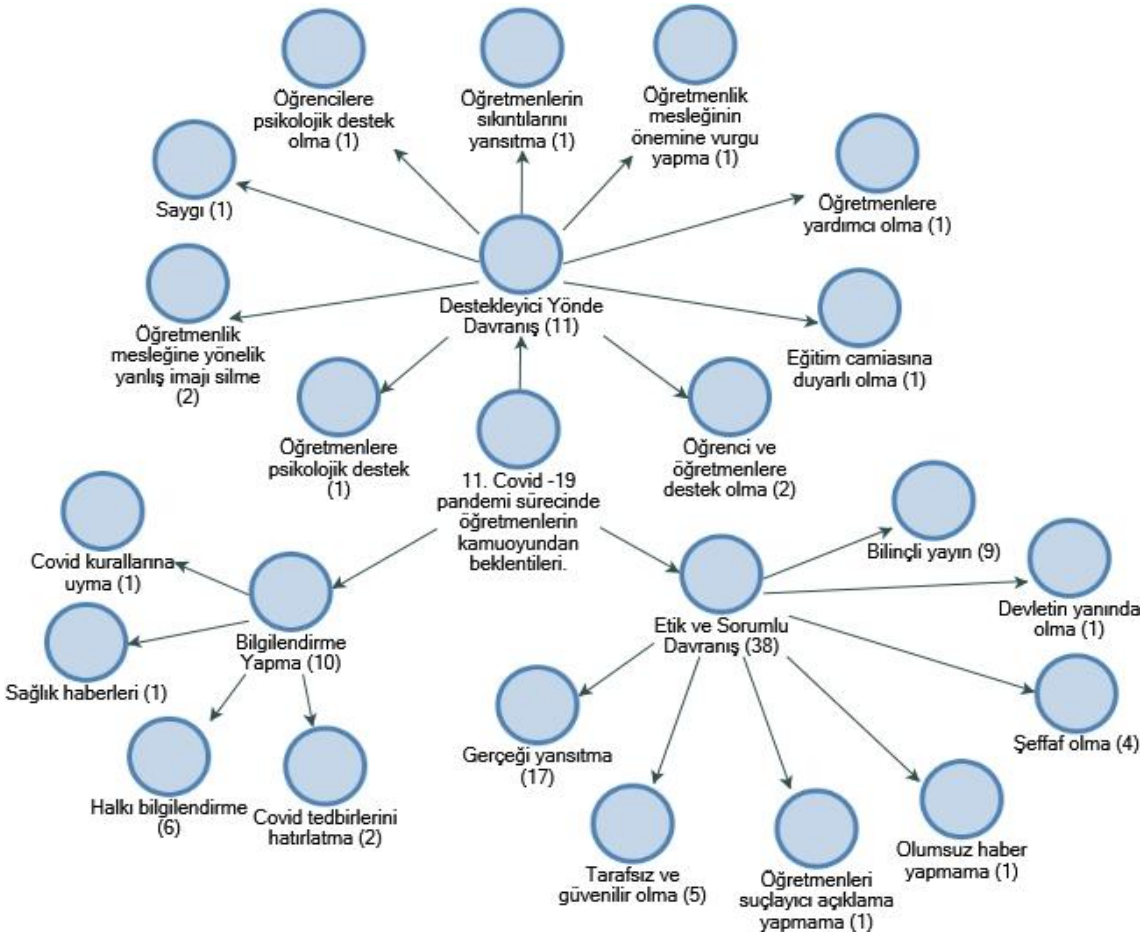
"Bir kısmı karşılanıyor." (Ö21-E)

"Minimum düzeyde." (Ö37-K)

"Yetersiz." (Ö48-E)

11. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Kamuoyundan Beklentilerine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentileriniz nelerdir?" sorusu sorularak beklentilerine ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerine ilişkin görüşleri*

Şekil 11 incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerinin çoğunlukla *"etik ve sorumlu davranış (38)"* sonra *"destekleyici yönde davranış (11)"* daha sonra da *"bilgilendirme yapma (10)"* şeklinde olduğu söylenebilir.

"Etik ve sorumlu davranış" beklentilerinin "gerçeği yansıtma (17)", "bilinçli yayın (9)", "tarafsız ve güvenilir olma (5)", "devletin yanında olma (1)", "öğretmenleri suçlayıcı haber yapmama (1)" ve "olumsuz haber yapmama (1)"; *"destekleyici yönde davranış"* beklentilerinin "öğrenci ve öğretmenlere destek olma (2)", "öğretmenlere psikolojik destek (1)", "öğrencilere psikolojik destek (1)", "öğretmenlik mesleğinin öneminde vurgu yapma (1)", "öğretmenlere yardımcı olma (1)", "saygı (1)", "öğretmenlerin sıkıntılarını yansıtma (1)" ve "eğitim camiasında duyarlı olma (1)"; *"bilgilendirme yapma"* ile ilgili beklentilerin "halkı bilgilendirme (6)", "Covid-19 tedbirlerini hatırlatma (2)", "Covid-19 kurallarına uyma (1)" ve "sağlık haberleri (1)" ile ilgili olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

Covid-19 pandemi sürecinde bazı öğretmenlerin kamuoyundan beklentilerini gösteren ifadeleri aşağıdaki gibidir:

"Eğitime, öğretmene karşı duyarlı olmaları." (Ö19-K)

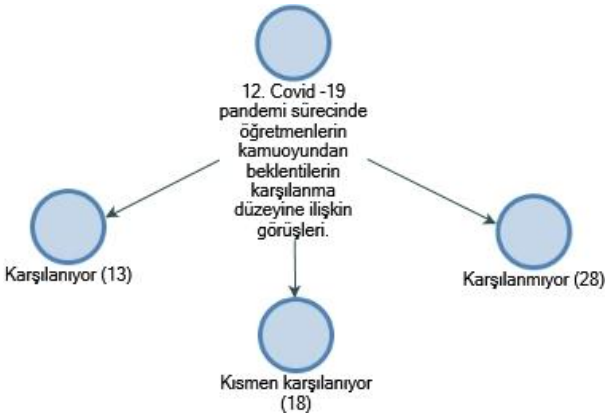
"Şeffaf, net olmalarını isterim." (Ö32-E)

"Asılsız olmayan, şeffaf ve panik yaratmayan haber ve paylaşımlar bekliyoruz." (Ö44-K)

"Öğretmenlere yardımcı olmaları. Aleyhte yazı yazılmaması gibi..." (Ö67-E)

12. Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Kamuoyundan Beklentilerinin Karşılanma Düzeyine İlişkin Görüşleri.

Öğretmenlere "Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerinizin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?" sorusu sorularak buna ilişkin alınan cevaplara göre elde edilen bulgular Şekil 12'de verilmiştir.

Şekil 12. *Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri*

Şekil 12 incelendiğinde öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerinin çoğunlukla *"karşılanmadığı (28)"*, bazen *"kısmen karşılandığı (18)"*, az miktarda *"karşılandığı (13)"* söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentilerinin karşılanma düzeyine ilişkin görüşlerini gösteren bazı doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

"Çok az karşılanıyor." (Ö23-K)

"Karşılanmıyor." (Ö41-E)

"Genel olarak evet." (Ö52-K)

"Hayır." (Ö63-E)

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerden beklentileri daha çok canlı derslere katılarak, EBA TV'yi takip ederek gereksiz teknoloji kullanımından kaçınıp görev bilinci içerisinde disiplinli hareket etmeleri; bununla birlikte kitap okuyarak, ders çalışarak ve konu tekrarı yaparak akademik olarak gelişimleri olmuştur. Bunun yanında Covid-19 tedbirlerine uyarak sağlıklarını, sabırlı olarak da psikolojik sağlamlıklarını korumaları da yine Covid-19 sürecinde öğretmenlerin öğrencilerden beklentileri arasında olmuştur. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde beklentilerin çoğunlukla kısmen karşılandığı görülürken beklentilerinin karşılanmadığını ifade edenlerin, karşılandığını ifade edenlerden fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Metin, Gürbey ve Çevik (2021) ile Demir ve Özdaş (2020) da öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrenci katılımı ve disiplin sorunlarını en önemli zorluk olarak gördüklerini belirtmiştir. Yılmaz ve Karadağ (2023) da yaptığı çalışmada öğrencilerin devamsız yaparak canlı derslere katılım sağlamadıkları ve öğretim üyelerinin bu yöndeki beklentilerinin karşılanmadığı belirtilmiştir. Pregowska, Masztalerz, Garlińska & Osial (2021), uzaktan eğitimde, öğrencilerin hem birbirleriyle hem de öğretmenlerle etkileşimlerinin en aza indiğinden dolayı, iletişim veya

ekip çalışması becerileri gelişmediğini vurgulamıştır. El-Metaal ve Sanchez (2024) pandemi şartlarından dolayı öğretmenlerin ve öğrencilerin maske takmasının ve öğrencilerle fiziksel olarak mesafenin açılmasının öğretmenlerin öğrencileriyle olan iletişimlerini olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Hem uzaktan eğitimde teknolojik araçların hem de yüz yüze eğitimde sağlık koşullarının araya girmesi öğretmenlerin öğrencilerden uzaklaşmasına, sosyal ve duygusal bağların zayıflamasına neden olabilir. Dolayısıyla öğrencisi üzerinde etkisi azalan öğretmenlerin öğrencilerden beklentilerinin yeterince karşılanmaması durumunu ortaya çıkarmış olabilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentileri daha çok çocukların canlı derse katılımını sağlamaları, çocuklara zaman ayırıp akademik ve eğitsel destek vererek bunların takibini yapmaları, çocuklara sosyal ve psikolojik olarak destek olmaları şeklinde olmuştur. Bununla birlikte çocukların Covid-19 pandemi kurallarına uymalarına yardımcı olmaları, öğretmenlerle ve okul yöneticileri ile iş birliği yaparak gereksiz yerlerde müdahale etmemeleri de öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde velilerden beklentileri arasındadır. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde beklentilerin çoğunlukla karşılanmadığı tespit edilmiştir. Kısmen karşılandığını ifade edenlerin ise karşılanmadığını ifade edenlerden fazla olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin velilerden beklentilerinin büyük ölçüde karşılanmadığı bulgusu, Fidan'ın (2020) çalışmasında da desteklenmektedir. Fidan, velilerin teknik donanım ve motivasyon konusunda yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Yıldız (2020) ile Özdoğan ve Berkant (2020) da velilerin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlere beklenen düzeyde destek veremediklerini ortaya koymuştur. Çetiner ve Levent (2024), çalışmasında Covid-19 pandemi sürecinde velilerin ilgisizliğine vurgu yapmış, Lekli ve Kaloti (2015) ise olumsuz ebeveyn tutumlarının öğrenme çıktılarına olumsuz etkilerini ortaya koymuştur. Bu nedenle öğretmenlerin velilerden beklentilerinin yeteri kadar karşılanmaması eğitim öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde diğer meslektaşlarından beklentileri daha çok teknik yardım sağlayarak, deneyimlerini paylaşarak iletişim halinde olup iş birliği yapma, herkesin öğrencisi ile iletişim kurup onları takip ederek rutin sorumluluklarını yerine getirmesi ve buna ek olarak takviye çalışmalar yapmaları, teknolojik olarak da kendilerini geliştirmeleri yönünde olmuştur. Bununla birlikte sabırlı olup öğrencileri motive ederek fedakârlık göstermeleri de yine öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde paydaşları olan diğer meslektaşlarından beklentileri arasında olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde beklentilerin çoğunlukla karşılandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte beklentilerinin kısmen karşılandığını ifade edenlerin sayısının karşılanmadığını ifade edenlerin sayısı ile eşit ve az sayıda olduğu sonucu elde edilmiştir. Trudel ve Sokal (2023) tarafından yapılan araştırmada pandemi sürecinde öğretmenlerin meslektaş dayanışmasına büyük değer verdiği, bu tür sosyal ve duygusal desteklerin stres ve tükenmişlikle mücadelede önemli rol oynadığı belirtilmiştir. Yılmaz ve Karadağ'ın (2023) çalışmasında öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda yeterince deneyime sahip olmadıkları ve bu nedenle sorun yaşadıklarının belirtmesi; Bakioğlu ve Çevik'in (2020) çalışmasında ise öğretmenlerin sürece adaptasyonda meslektaş dayanışmasını kritik olarak görmeleri araştırmanın bu bulgusunu destekler niteliktedir. El-Metaal ve Sanchez (2024) öğretmenlerin meslektaşlarıyla güven ve saygıya dayalı bir iletişim içerisinde olup birbirlerini tamamlayıcı rol oynadıklarını, birbirlerinin eksiklerini giderdiklerini belirtilmesi araştırmanın bu bulgusuyla örtüşmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin pandemi sürecinde yeterince tecrübe sahibi olmadıkları ve zorlandıkları durumlarda birbirlerine yardımcı oldukları, eğitim öğretim sürecinde oluşan ve oluşabilecek sorunları yardımlaşarak çözdükleri söylenebilir. Bu nedenle öğretmenlerin meslektaşlarından beklentilerinin karşılanma düzeyinin yüksek olması eğitim sürecinin verimli geçmesi açısından oldukça önemli olmuştur.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde okul yöneticilerinden beklentileri genellikle inisiyatif alarak sorunlara çözüm üretmeleri ve planlı çalışmaları şeklindeki yönetsel beceriler ile okulun temizliğini sağlayıp gerekli önlemleri alarak öğrenci ve öğretmenlerin Covid-19 pandemi tedbirlerine uymalarını sağlama şeklindeki sağlıkla ilgili beklentiler olmuştur. Bununla birlikte anlayışlı davranmaları, öğretmenlere

yardımcı olmaları, öğrencilere teknolojik destek sağlamaları ve paydaşları ile iş birliği yapmaları da yine Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin okul yöneticilerinden beklentileri arasında olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde beklentilerin büyük oranda karşılandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte beklentilerinin kısmen karşılandığını ifade edenlerin sayısının, karşılanmadığını ifade edenlerden fazla olduğu görülmüştür. Doğan (2025), okul müdürlerinin yardımcı ve destekleyici liderlik davranışlarının öğretmenlerin özerkliğini ve çalışma motivasyonunu artırdığını; Can (2020) da yöneticilerin süreçte netlik ve planlama sağlamasının öğretmenler için motivasyon artırıcı bir unsur olduğunu belirtmiştir. Yılmaz ve Karadağ'ın (2023) çalışmasında da yöneticilerin öğretim elemanlarını motive etmesi ve ihtiyaç duyduklarında yönlendirmesi, sürecin başarılı olabilmesi için olmazsa olmaz unsurlar olarak belirtilmiştir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde Millî Eğitim Bakanlığından beklentileri çoğunlukla öğretmen ve öğrencilere teknolojik destek sağlanması, EBA'nın iyileştirilmesi ve eğitim materyallerinin hazırlanması gibi teknolojik beklentiler ile uzaktan eğitim dönemlerinde öğretmenlerin okula çağırılmaması, tutarlı, açık ve net olunması, öğrenci merkezli, işlevsel ve pratik kararlar alınması, sağlığa öncelik verilerek Covid-19 pandemisi ile ilgili bilgilendirmelerin yapılması ve okulların açılması yönündeki yönetsel beklentiler olmuştur. Bununla birlikte öğretmenin yanında olunarak öğretmenlerin motive edilmesi ile ilgili psikolojik beklentiler ile canlı ders saatlerinin ihtiyaca göre planlanarak azaltılması ve esnek olması şeklindeki programla ilgili beklentiler de yine Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin Millî Eğitim Bakanlığından beklentileri arasında yer almıştır. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde beklentilerin çoğunlukla kısmen karşılandığı görülmüştür. Bununla birlikte beklentilerinin karşılandığını ifade edenler ile karşılanmadığını ifade edenlerin sayısının eşit olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç, Bozkurt'un (2020) çalışmasında öğretmenlerin belirsizlik ve altyapı sorunları yaşadıklarına ilişkin bulgularla örtüşmektedir. Yılmaz ve Karadağ'ın (2023) çalışmasında öğretim üyelerinin canlı ders yapmak için eğitim fakültesinin uzaktan eğitime yönelik fiziksel ve teknik imkanlarını sınırlı bulduğu, öğretim elemanlarının, bu sınırlılıkları kendi çabalarıyla gidermeye çalıştıkları ve uzaktan eğitim başarılı olabilmesi için teknik imkanların artırılması gerektiği belirtilmiştir. Araştırma kapsamında öğretmenlerin, öğretim elemanlarının ve eğitim faaliyeti yürüten kimselerin Covid-19 pandemi sürecinde bağlı bulundukları kurumlardan teknik ve fiziksel altyapı destek taleplerinin, beklentilerinin olması ve bu beklentilerin yeteri kadar karşılanamaması doğal karşılanmalıdır. Çünkü pandemi süreci ile eğitim öğretim faaliyetleri yürütülürken daha önce hiç olmadığı kadar teknolojik desteğe ve farklı fiziksel beklentilere ihtiyaç duyulmuştur. Beklenmedik şekilde ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamakta kurumlar başta zorlansa da yapılan çalışmalardaki katılımcı görüşlerinden kurumların bu ihtiyaç ve beklentileri kısa bir süre sonra karşılamada nispeten başarılı oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi sürecinde kamuoyundan beklentileri öğretmenleri suçlamayan, tarafsız, güvenilir, şeffaf, bilinçli ve olumlu yayın yapılması gibi etik ve sorumlu davranılması, Covid-19 pandemisi ile ilgili gerekli bilgilendirmelerin yapılması, tedbirlerin hatırlatılması gibi bilgilendirici davranışlardır. Bununla birlikte öğrenci ve öğretmenlere psikolojik destek verilmesi, eğitim camiasına duyarlı olunarak, saygı duyulması, sorunlarının dile getirilmesi ve öğretmenlik mesleğine vurgu yapılması gibi destekleyici yönde davranışlar da yine Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin kamuoyundan beklentileri arasında yer almıştır. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde beklentilerin çoğunlukla karşılanmadığı görülmüştür. Ayrıca katılımcıların ifadelerinden beklentileri kısmen karşılananların, karşılanıyor diyenlerden fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu bulguyu destekler nitelikte Bozkurt (2020), medyanın öğretmenlik mesleğini destekleyici söylemler geliştirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Pregowska et al. (2021) da kamuoyunun uzaktan eğitime bakış açısının yavaş yavaş değişmesine rağmen yine de uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimden daha az değerli olduğu görüşünün hâlâ mevcut olduğunu belirtmiştir. Kamuoyunun uzaktan eğitime olan bu bakış açısının öğretmenlerin kamuoyundan beklentilerinin yeterince karşılanmamasının asıl sebebi olarak görülebilir. Çünkü kamuoyunun değerli görmediği ve yararlı olduğunu düşünmediği uzaktan eğitim faaliyetleri ile ilgili suçlayıcı ve taraflı görüşleri öğretmenlerin beklentilerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırma sonuçları karşılaştırmalı olarak incelendiğinde Covid-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin paydaşları olan diğer meslektaşları ve okul yöneticileri ile ilgili beklentilerinin karşılandığını ifade edenlerin sayısı yüksek çıkarken öğrenciler, veliler ve kamuoyu ile ilgili beklentilerinin karşılanmadığını ifade edenlerin sayısının fazla olduğu söylenebilir. Öğretmen beklentilerin en çok paydaşları daha sonra ise okul yöneticileri tarafından, en az ise kamuoyu ve veliler tarafından karşılandığının ifade edilmiştir. Beklentilerinin kısmen karşılandığını ifade edenlerin en fazla olduğu alan Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlara göre eğitim camiasının kendi içinde iletişimde oldukları, birbirlerini daha iyi anladıkları, gerekli durumlarda birbirlerine yardımcı oldukları ve fikir birliği yaptıkları söylenebilir. Kamuoyu ve veliler tarafından öğretmenlerin yaşadığı sorunların yeterince anlaşılamadığı ve öğretmenlerin yeterince desteklenmediği, üstelik bazı veli ve kamuoyu davranışlarının öğretmenlere zarar dahi verdiği ifade edilebilir.

Yapılan araştırmada karşılaşılan sorunlara yönelik aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

Yüzyılın salgını olarak nitelendirilen tüm dünyayı sağlık, eğitim, ekonomi, siyasi birçok yönden etkileyen Covid-19 pandemi sürecinde alınan kararların doğurduğu olumlu ve olumsuz sonuçlar ve etkiler doğru analiz edilmeli. Bu analizlerden dersler çıkarılmalı. Olumlu sonuçlara neden olan kararlarla ilgili yapılan faaliyet ya da tedbirler geliştirilmeli, olumsuz sonuçlara neden olan kararlardan kaçınılmalı. Covid-19 pandemisi özelinde edinilen tecrübeler ışığında olası pandemi süreçlerine hazır olunmalıdır. Covid-19 pandemi sürecinde yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak öğrencilerden beklenenler ve öğrencilere bulunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir: Öğrenciler;

- Motivasyonuna dikkat etmeli, psikolojik sağlamlıklarını korumalı.
- Kişisel olarak sağlıklarına dikkat etmeli, kurallara uyarak gerekli önlemleri almalı.
- Gereksiz teknoloji kullanımından kaçınmalı, canlı derslere aktif olarak katılmalı, EBA TV'yi takip etmeli.
- Ders (konu) tekrarı yaparak kitap okumalı, düzenli ders çalışarak akademik olarak gelişimlerini devam ettirmeli.

Covid-19 pandemi sürecinde yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak velilere bulunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir: Veliler;

- Çocuklara yeterince zaman ayırmalı ve onları akademik olarak desteklemeli.
- Çocuklara gerekli teknolojik imkânı, ders çalışma ortamını ve onların canlı derslere katılımını sağlamalı.
- Çocuklara ilgi göstererek psikolojik destek sağlamalı, onların motivasyonlarını artırmalı.
- Gerekli durumlarda okul rehberlik servisine başvurmalı, öğretmenlerin işlerine müdahale etmeden öğretmenlerle iş birliği yapmalı.
- Kendileri pandemi kurallarına uymalı, çocukların da uyması için üzerlerine düşeni yapmalı.

Covid-19 pandemi sürecinde yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak paydaşlara (öğretmenlere) bulunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir: Paydaşlar (öğretmenler),

- Teknik konular başta olmak üzere iletişim içerisinde olmalı, materyal ve kaynak paylaşımı yapmalı.
- Sabırlı ve fedakâr davranarak öğrenciyi motive etmeli.
- Öğrenciler ile olan iletişimlerini koparmayıp gerekli takipleri yaparak sorumluluklarını yerine getirmeli.
- Velilerle iş birliği yapılarak, maddi ve manevi destek almak için sürece dahil edilmeli.
- Ek çalışmalar yapmalı, teknolojik olarak kendilerini geliştirmeli.

Covid-19 pandemi sürecinde yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak okul yöneticilerine bulunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir: Okul yöneticileri,

- Planlı ve programlı çalışarak süreci iyi yönetmeli, gerekli durumlarda inisiyatif almalı.
- Anlayışlı olmalı, paydaşları ile iş birliği yapmalı, öğrencilere teknolojik destek sağlamalı.
- Okulda öğretmen ve öğrencilerin sağlığını korumak için gerekli hijyen koşullarını ve pandemi kurallarına uyulmasını sağlamalı.

Covid-19 pandemi sürecinde yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak Millî Eğitim Bakanlığına bulunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir: Millî Eğitim Bakanlığı,

- Öğretmen ve öğrencilere teknolojik destek sağlayarak EBA Platformunu iyileştirmeli.
- Öğretmenlerin yanında olarak öğretmenleri motive etmeli.
- Canlı ders saati sayılarını ihtiyaca göre ayarlamalı ve ders saatleri esnek olmalı.
- Paydaşlarla iletişim içerisinde açık, net, tutarlı olmalı, işlevsel ve pratik kararlar almalı.

Covid-19 pandemi sürecinde yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak kamuoyuna bulunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir: Kamuoyu,

- Bilinçli, tarafsız, ilkeli, şeffaf yayın yaparak gerçeği yansıtmalı.
- Pandemi kurallarını hatırlatarak halkı bilinçlendirici sağlık haberlerine yer vermeli.
- Öğretmenlerin sorunlarına yer vererek, öğretmenlere destek olmalı, eğitim camiasına duyarlı olmalı.

Kaynakça/Reference

Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET, 1*(1), 1303–6521.

Aktay, S. ve Keskin, T. (2016). Eğitim bilişim ağı (EBA) incelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 2*(3), 27-44.

Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, *15*(4), 109-129. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502

Bazeley, P & Jackson, K. (2019). *Nvivo ile nitel veri analizi*. (Çev: A. Bakla ve S.B. Demir). Anı Yayıncılık.

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *6*(3), 112-142.

Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *6*(2), 11-53.

Cluver L, Lachman JM, Sherr L, Wessels I, Krug E, Rakotomalala S, ve diğerleri (2020). Parenting in a time of COVID-19. Lancet, 395:e64. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30736-4

Çetiner, Z., ve Levent, A. F. (2024). Teachers' Opinions on Teacher Resilience during the COVID-19 Pandemic. *International E-Journal of Educational Studies, 8*(18), 267-282. https://doi.org/10.31458/iejes.1511677

Demir, F., ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(1), 273-292. https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620

Demirel, Ö., Seferoğlu, S., S. ve Yağcı, E. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegem Akademik Yayıncılık.

Dikmen, S., ve Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies, 7*(2), 78-98. https://doi.org/10.33907/turkjes.721685

Doğan, E. (2025). Servant leadership effects on teacher wellbeing and enthusiasm in Turkish schools and the moderating influence of distributed leadership. *Scientific Reports*, *15*(1), 31291. https://doi.org/10.1038/s41598-025-17311-8

Eğitim Bilişim Ağı. (2020). Eba tanıtım sunusu. Erişim tarihi:10.01.2021, https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.634/index.html#/main/curriculumResource?resourceID=5e7e85b86dbba38360ff1881a1ac6c3c&resourceTypeID=3&loc=1

El-Metaal, K., & Sanchez, H. S. (2024). The impact of COVID-19 on elementary teachers' relationships with students, parents, and other teachers. *Teachers and Teaching*, 1-14. https://doi.org/10.1080/13540602.2024.2420136

Ertürk, S. (2017). *Eğitimde program geliştirme*. Edge Akademi.

Fidan, M. (2020). COVİD-19 Belirsizliğinde eğitim: ilkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *6*(2), 24-43. https://doi.org/10.29065/usakead.736643

Giannini, S. & Lewis, G.S.(2020). Three ways to plan for equity during the coronavirus school closures.Erişim tarihi: 10.01.2021 https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/25/three-ways-to-plan-for-equity-during-the-coronavirus-school-closures

Gilani, I. (2020). Coronavirus pandemic reshaping global education system? Erişim tarihi:10.01.2021, https://www.aa.com.tr/en/education/coronavirus-pandemic-reshaping-global-education-system/1771350

Good, T.L. & Brophy J.E. (2000). *Looking in Classroom*, Eight Edition. Addison Wesley Longman Ine.

Iwai, Y. (2020). Online Learning during the COVID-19 Pandemic: What do we gain and what do we lose when classrooms go virtual?, *Scientific American*.

https://blogs.scientificamerican.com/observations/online-learning-during-the-COVID-19-pandemic/.

Jussim, L., Robustelli, S. L., & Cain, T. R. (2009). Teacher Expectations and Self-Fulfi lling Prophecies. In *Handbook of motivation at school* (pp. 363-394). Routledge.

Kasap, S. (2020). Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Uzaktan eğitime 31 Mayıs'a kadar devam edilecek.Erişim tarihi:10.01.2021, https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitime-31-mayisa-kadar-devam-edilecek/1822357

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*, Pegem A Yayıncılık.

Korucuk, B. (2020). Sınıf öğretmenleri gözüyle uzaktan eğitim memnuniyet faktörlerinin derecelendirilmesi yönelik bir çalışma: Giresun ili örneği. *Instructional Technology and Lifelong Learning, 1*(2), 189–202.

Lekli, L. & Kaloti, E. (2015). Building parent- teacher partnerships as an effective means of fosteringpupils' success. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies, 4*(1), 101-104. https://doi.org/10.5901/mjss.2015.v4n1s1p101

MEB (2020a). Bakan selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı.Erişim tarihi:10.01.2021, https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr,web

MEB (2020b). EBA'da canlı sınıfla eğitim başlıyor. Erişim tarihi: 10.01.2021, https://www.meb.gov.tr/ebada-canli-sinifla-egitimbasliyor/haber/20602/tr#:~:text=Uzaktan%20e%C4%9Fitim%20s%C3%BCrecinde%20%C3%B6%C4%9Fretmen%20ile,Mart%202020%20Pazartesi%20g%C3%BCn%C3%

MEB (2021). *Sayılarla Uzaktan Eğitim (2020–2021).* Ankara: YEGİTEK, https://yegitek.meb.gov.tr/www/sayilarla-uzaktan-egitim/icerik/3237

Merriam, B., S. (2009). *Qualitative research- A guide to design and Implementation.* Jossey Bass.

Metin, M., Gürbey, S., ve Çevik, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 66-89. https://doi.org/10.46762/mamulebd.881284

Moore, M. G. & Anderson, W. (2003). *Handbook of distance education*. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Ornstein, A. C., Hunkins, F. P. (2016). *Eğitim programı: temeller, ilkeler ve sorunlar,* (A. Arı, Çev.). Eğitim Yayınevi.

Özdoğan, A. Ç., ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(1), 13-43.

Pregowska, A., Masztalerz, K., Garlińska, M., & Osial, M. (2021). A worldwide journey through distance education—from the post office to virtual, augmented and mixed realities, and education during the COVID-19 pandemic. *Education Sciences*, *11*(3), 118. https://doi.org/10.3390/educsci11030118

Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). Pygmalion in the classroom. *The urban review*, *3*(1), 16-20.https://doi.org/10.1007/BF02322211

Sığın, S. (2020). *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor? tek durumlu bir örnek olay çalışması* [Yüksek lisans tezi], Adnan Menderes Üniversitesi.

TDK (2021). Türkçe Sözlük. Erişim tarihi: 07.01.2021. https://sozluk.gov.tr/

TUBA (2020). COVID-19 Küresel Salgın Değerlendirme Raporu. Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, TÜBA Raporları No: 34.

Trudel, L. E., & Sokal, L. (2023). Dynamic perspectives on education during the COVID-19 pandemic and implications for teacher well-being. *International Journal of Educational Research Open*, *4*, 100241. https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2023.100241

Türker, A., & Dündar, E. (2020). COVID-19 Pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (eba) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri araştırma. *Milli Eğitim Dergisi,* 323–342. http://doi:10.37669/milliegitim.738702

Vroom, V. H. (1964). Work and motivation. *John Willey & Sons*.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınları.

Yıldız, V. A. (2020). İlkokulda çalışan öğretmenlerin eğitime dair beklentileri. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi, 1*(1), 10-21.

Yılmaz, R. K., ve Karadag, N. (2023). Effects of Emergency Distance Education on Teacher Training Process in yy: Instructors' Opinions. *Education Sciences*, *13*(9), 920.

WHO (2020) Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19. Erişim tarihi:10.01.2021, https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

The Covid-19 pandemic first emerged in Wuhan, China, at the end of 2019. It quickly spread around the world and was declared a pandemic by the World Health Organization on March 11, 2020. The first case was seen in Türkiye on the same day. Then, schools were closed, flights were suspended, and distance education was adopted.

With the cessation of face-to-face education during the pandemic, many countries turned to digital systems so that students could receive education at home. Türkiye also started distance education during this process. However, since not all students had equal opportunities, this period was more difficult, especially for children living in low-income families.

Educational institutions tried to continue their distance education activities with different software and internet tools. This process brought some advantages and difficulties for both students and teachers.

The aim of this research is to determine the expectations of teachers during the Covid-19 Pandemic and their perceptions of the level of fulfillment of these expectations and to reveal what needs to be done and paid attention to both in the Covid-19 Pandemic and in other possible pandemics. The research is important in terms of revealing the expectations of teachers and the level of fulfillment of these expectations in possible epidemics and some disaster periods, especially in terms of conducting education and training activities efficiently in the distance education process.

2. METHOD

Case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study.The study group consisted of 68 teachers, 40 male and 28 female, working in formal educational institutions affiliated with the Ministry of National Education during the 2020-2021 academic year.

A semi-structured interview form developed by the researchers was used to collect data for the study. While creating the interview form, a comprehensive literature review was conducted. After the necessary literature review, a question pool of 15 questions related to the purpose of the research was created. Then, this question pool was presented to the expert opinion and 12 questions that were thought to serve the purpose of the research the most were selected. In addition to the 12 open-ended questions in the interview form, the teachers participating in the study were asked about their age, gender, branch, seniority, classes taught and the socio-economic level of the school.

Content analysis method was adopted to analyze the data. NVivo program was used for content analysis. Within the scope of validity studies in the research, expert opinion was used to ensure credibility (internal validity) and triangulation using maximum diversity sampling type; purposeful sampling was used to ensure transferability (external validity) and detailed description was made. Within the scope of reliability studies, consistency analysis was conducted to ensure consistency (internal reliability) and confirmation analysis was conducted to ensure confirmability (external reliability).

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

According to the findings of the research, the expectations of classroom teachers from students during the Covid-19 pandemic process are that they avoid unnecessary use of technology by attending more live lessons, following EBA TV, and acting disciplined with a sense of duty; however, they develop academically by reading books, studying and repeating subjects. Teachers' expectations from parents are that they should ensure children's participation in online lessons, spend time with children, provide academic and educational support and follow up on these, and provide social and psychological support to children. Teachers' expectations from their colleagues are to provide more technical assistance, to share experiences, to communicate and cooperate, to fulfill their routine responsibilities by communicating and following up with their students, to do supplementary work, and to improve themselves technologically.

Expectations from school administrators were listed as managerial skills such as taking initiative to produce solutions to problems and working in a planned manner, and ensuring that students and teachers comply with Covid measures by ensuring the cleanliness of the school and taking necessary measures. Teachers' expectations from the MoNE in this process are technological expectations such as providing technological support to teachers and students, improving EBA and preparing educational materials, not sending teachers to school during distance education, being consistent, clear and explicit, making student-centered, functional and practical decisions, prioritizing health, informing about Covid-19 and opening schools. Teachers' expectations from the public have been in the form of ethical and responsible behavior such as impartial, reliable, transparent, conscious and positive publications that do not blame teachers, and informative behaviors such as providing the necessary information about Covid-19 and reminding the precautions.

When the level of fulfillment of these expectations of teachers is examined, it is seen that while the number of those who stated that their expectations regarding other colleagues and school administrators, who are the stakeholders of teachers in the Covid-19 pandemic process, were met, the number of those who stated that their expectations regarding students, parents and the public were not met is high. It was stated that teachers' expectations were met most by their stakeholders, then by school administrators, and least by the public and parents. The highest number of respondents who stated that their expectations were partially met was related to the Ministry of National Education.

According to these results, it can be said that the education community is in communication with each other, understands each other better, helps each other when necessary and reaches consensus. It can be stated that the problems faced by teachers are not sufficiently understood by the public and parents and that teachers are not sufficiently supported; moreover, some of the behaviors of parents and the public even harm teachers.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği

Etik değerlendirme kararının tarihi: 30.12.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-60263016-050.06.04-49256

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, veri analizi, raporlaştırma (%50)

Yazar 2: Araştırmanın tasarlanması, danışmanlık, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları (%50)

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı bulunmamaktadır.

Dolayısıyla araştırmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.